

KANDI KLÁRI

Hölgy-élczlap

s a társadalmi női emancipatio közlönye.

Előfizetési ára:

Egész évre 4 frt. Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Megjelenik havonként egyszer,
nagy iven, tömött tartalommal.

Felelős szerkesztő s kiadó

tulajdonos:

BÁTORFI LAJOS.

A lap

szellemi- és anyagi részét illető küldés
mények bérmentesen a szerkesztőhez,
NAGY-KANIZSÁRA,
intézendők.

Bánfi Rezsőhez. *)

— Alkalmi költemény —

Légy üdvöz e nagy teremben kis ifju!
Ki bennünket elbűvölél;
Benned a szorgalom és a tehetség
Óriási alakban él.
Igen, benned mind ez — óriási.
Pedig az egész Rezső oly kicsi!

Légy üdvöz körünkben te kedves ifju!
Ki bennünket már tanítasz,
Mily szép, mily nagy a zenei művészet...
A dallam mily kedves vigasz...
S mindezt te képes vagy tanítani.
Pedig az egész Rezső oly piczi!

Légy üdvöz körünkben te kis vőlegény!
Mátkád a zene angyala,
Szereted őt szived lánghevével, bár
Most hasad léted hajnala.
Szerelmed nagy, mert tiz ujjad, tizszerezi,
Pedig az egész vőlegény oly piczi!

Légy üdvöz közöttünk te szivkirály!
Te kívül, az belül kopog,
Szerelmes szivtől az egész világ —
Tőled a zongora ropog.
Uralkodsz felette s kedvesen veszi...
Pedig az egész király oly piczi!

Légy üdvöz te csintalan kis tolvaj!
Ki a legszebb hölgyek álmaít
Megloptad, hogy kielégíthessed
Zajgó szived zajongó vágyait,
Melynek létét tengerérzet képezi:
Pedig az egész ifju oly piczi!

*) A kis 7 éves zongorásznak Nagy-Kanizsán f. é.
ápril 10-én tartott hangversenyén olvastam fel.

Légy üdvöz még egyszer s utoljára!
Nagy-Kanizsán nagy emléked él.
A kis gyémánt nagy értékű s te az vagy,
A kis csillag nagy fényű s te az levél.
Isten veled! a művészek közt felfogunk még
találni,
Maradnál bár, mint most, oly iczi, piczi,
parányi!

Bátorfi Lajos.

Nőnevelés.

Élever une fille, c'est élever la société elle-même
La société procède de la famille dont l'harmonie est
la femme.

J. Michelet.

Alig van, mit napjainkban többször hal-
lanánk emlegetni, mint a nevelést. Felekezeti-
és pártkülönbség nélkül mindenki úgy beszél
erről, mint a jelen század legégetőbb kérdé-
séről, mint legfontosabb talán mindent befog-
laló társadalmi feladatról s közelebb mint
országos és nemzeti életföltételről. De alig
van, hol a sok lármának, biztatásnak, fenye-
getésnek oly kevés tényleges eredményét lát-
hatnók, mint itt. Fájdalom, a mulasztás épen
e téren boszulja meg magát legkövetkezte-
sebben. A nevelés oly lánczolatszerűleg halad
s terjedése oly lassú, hogy a kedvező viszonyok
legkedvezőbbike az, ha egyeseknek vagy
népeknek még van idejük. A nevelés áldá-
sait mindenkire szétárasztani, nem kisebb
nehézséggel jár, mint mindenkit vagyonossá
akarni tenni. Emitt mindenekelőtt szorgalmat
munkatért s a fáradsággal arányban álló jutal-
mazási rendszert kell teremteni; amott hasz-
talan minden áldozat, ha tanerők nincsenek
rendelkezés alatt, hasztalanok ezek is, ha

mivelt környezet nem adja s nem veszi át a növendéket, hasztalan ez is, ha az anya meg nem kezdte, vagy meg nem tudta kezdeni a jó nevelést.

Ezzel tárgyunkhoz érkeztünk.

A nevelés minden lépten-nyomon érezhető szüksége ellen külözködés vagy korlátolt értelműség — s mellette szinte felesleges azólni. Inkább a kivitel módjai és eszközei képezhetik immár a discussio tárgyát. Kevésbé egyező a közvélemény a magasabb nőnevelést illetőleg. Ez máig sem férhet sok ember fejébe. Mit akarunk mi a nőkből? — kérdezik — tudóst? doktort? prokátort? Miért kiragadni a hölgyeket egyszerű, nemes hivatáskörükből, hova természet és szokás által helyezve vannak? Miért e gyöngéd teremtetéseket ki akarni tenni a közélet viharainak; miért őket elnőietleníteni, midőn a férfiak előjogaiban részletetni óhajtjuk? Hiszen ami a tudományban a buvárkodó férfielmének gyönyör, mi a nyilvános élet küzdelmeiben bátorító, az nőnél lázzá, ábránddá, rajongássá fajulna s első következményül vonná maga után e finom szervezet szétrombolását. Ne bántsuk, ne avatkozzunk a természet dolgába! ne cseréltesük fel a szerepeket!

Ez ellenvetésekben tagadhatlanul sok igazság van. Hibája csak az, hogy többet czáfol, mint a mennyiről szó van. Mellözve azon sokszor vitatott kérdést, vajon a nő természettől adományozottnak tekinthető-e midazok teljesítésére, miket a férfi tudományban, művészetben és közéletben teljesíteni képes, nálunk, azt hiszem, midőn a nőnevelés sürgettetik, senkinek sem lebeg szeme előtt egy parlamenti tag képe. Mi nem akarjuk a nőt kivonni mindennek felett magasztos szerepköréből: de igenis azt akarjuk, hogy minél inkább megfeleljen annak, minél tökéletesebben betöltse azt.

A nőnevelés fölkarolása nélkül hiányos minden intézkedés, mi a népmivelődesére történik; a népnevelésnek csak ezzel együtt van értelme, ez annak mulhatlan kiegészítő része. E tárgy annyira általános, mondhatni, házi érdekü, hogy megérdemli a körülte időzést.

A nők cleitölfogva nagyobb befolyást gyakoroltak a közdolgokra, mint látszottak vagy mint maga a történelem ki tudja mutatni. S talán e befolyás kevésbé lett volna néha káros, ha a nyilvános működéstől el nem zárattak volna. Egyet nem lehet kétségbe vonni, azt, hogy a nők állapota, miveltésége, erkölcei mindenkor hü visszatükrözése voltak a társadalomnak. A legnagyobb álla-

mok legragyogóbb korszakából épen úgy találkozunk növevekkkel, mint a birodalmok sülyedésének, bomlásának idejében a romlottság megdöböntő képei ismét nőalakban tűnnek szemünk elé. A nők képezik a társadalom óriás testében a finom idegrendszer, melyen az egészség legkisebb változása is megérezhető, ők a társadalom épsége vagy betegsége, rugalmassága, vagy bénultsága minden külső látszat ellenére.

Ebből azonban csak azon szenvedőleges szerepre vonhatnánk következtetést, melyre a nőnemet rendesen kárhoztatva hiszik. De fordítsuk meg a dolgot. Ugy az anyagi, mint az elkölcsi világban a kölcsönhatás eszméje rég be van ösmerve. Ezred évekig volt a nő leszorítva a cselekvőlegesség teréről, bár ez alárendeltség daczára egyeseknek többször sikerült nemők dicsőségét érvényre juttatni. Ügylátszik, a polgárisodás egy lépést tart a nő méltóságának elősmérésével. Világtörténelmi igazságnak is megjárja azon elménczkedő megjegyzés, hogy mentől miveltebb valaki vagy valamely nép: istenről és a nőnemről annál tisztább, emelkedettebb fogalommal bír. Mi eddig elhanyagolva volt, tegyük a nőnemet a mivelődes tényezőjévé. Hassunk, — hogy előbbi hasonlatunkat ismét fölvegyem — közvetlenül az emberiség idegrendszerére, edzzük, erősítsük azt. Lehetetlen, hogy az egészre jótékony visszahatás elmaradjon.

Akartok ép, erős társaságot? Hely es. E társaság csak úgy lehet ép, ha minden egyes tagja lehető boldog, elégedett. E boldogságot minden férfi csak egy lelkét megértő nőben találhatja fel. Nem kötelessége-e oda törekedni minden humánus gondolkozónak, hogy a férfi és nő élete közt úgy is meglevő eltérést ne tegye még nagyobbá a műveltség s képzettség különbségének növelésével. Neveljétek a nőt, hogy a szó magasabb értelmében derék, mivelte nő váljék belőle.

Akarjátok, hogy a jövő nemzedék jobb legyen a mostaninál, akarjátok, hogy erényben, vallásban növekedjék, akarjátok, hogy lángoljon mindenért ami szép jó és igaz? Ne rajtok kezdjétek a dolgot. Növeljétek először a nőket, növeljétek a leendő nemzedék anyáit. Az ismeret, szívjóóság, erény, kegyesség át lesz lehelve fiaitokra az első anyai csókkal s beoltva keblökbe már a gyermekévek alatt kiirthatlanul.

Azon nőnevelési eszmék közül, melyek ez úgy szóvivőinek fejében még határozatlanul rajzanak, mennyi bir életrevalósággal: a gyakorlat fogja megmutatni. E tekintetben

a külföld legmiveltebb népei sem jutottak megállapodáshoz. Egyelőre elég annak nyilvános beösmérése, hogy a társadalom ez egyik elsőrendű kötelessége el van hanyagolva s gyors teljesítésre vár. Az „eddig és ne tovább“-ot nem lehet, nem is szabad kijelölni; itt is, mint általában, a nevelés követelményei időnként változnak, szaporodnak. Irányadó nem lehet más, mit minden egyenlőségi kérdésnél: oda hatni, hogy a társaság bármely tagja aránylagos részt vegyen a nevelés jótéteményeiben, azaz állásához, tehetségéhez mért képeztetéséről gondoskodva legyen. Közös emberiségi érdek kiművelni, fölhasználni minden elemet, mely az egyetemes jólétre, előhaladásra kamatoztatható. Ily gazdag gyümölcsözést ígér a nőnevelés eddig elhanyagolt tere.

Nem beszélünk itt teljes paritásról a férfi- és nőnevelés közt, mint senkinek sem jut eszébe a nevelés általánosításánál azt követelni, hogy még a földmivelő is hallgasson egyetemi tudományokat. De más oldalról emberiesnek, jogosnak tartjuk nyitva hagyni mindenkinek az utat a tanultság legmagasabb fokáig. Nem kell félni, hogy mindjárt kivennék kezünkől a hivatal vesszőit, ha törvényesen fel vonnának is erre hatalmazva a nők. A természet, az élet magától szabályozná ez „emancipatio“ következményeit.

Más a képzett férfi s más a képzett nő eszménye. Sajátságos életviszonyok, kivált-ságos helyzet s kivételes hajlamok nőket is indíthatnának ugyanazon pályára, mely a másik nemnek volt eddig fentartva: de rendszeren külön irányt kellene venni a nőképzésnek. Már a physikai fejlődés törvényénél fogva szűkebb körűnek, hamarabb végződőnek kell lenni a nőnevelés tanfolyamának. Ugyanazért, míg a tudományok általános körvonalaival meg kellene ösmerkedniök: a fősúly nem azon tárgyakra volna fektetendő, mik a férfi tantézeteknél. Nőknél lényegesebb a szív- mint az értelemképzés; az ítélőtehetség fejlesztése is inkább a kedély világoztatására czélozna.

A tudományok majd mindenikét lehetne úgy fogni fel, hogy az oktatólag is ugyan, de főleg léleknesesítőleg hasson. Az ismeretek minden ágában vannak oly tudnivalók, melyek mindenkire tartoznak. A nőtanításnak, távol minden száraz elvontságoktól, tárgyszerűnek, szemléletesnek, mindig inkább az egészszel mint a részletekkel foglalkozónak, inkább egyeztetőnek mint elemzőnek kell lenni. Nagy figyelmet érdemelne természettől bár élénknek teremtett képzelő tehetségek helyes fejlesztése, szabályozása, nemesítése s mi ezzel

szoros vonatkozásban áll, izlésük mívelése. El lehet mondani: a nő annyi, amennyi az izlése. Velök született finom érzéküknél s érzésüknél fogva a szellemi munkásság egy ágára sem látszanak annyira hivatva, mint a művészetekre, akár csupán élvezőkül akár egyszersmind működőkül szerepeljenek. A női génie e téren még legtöbb bámulatra méltót mutat fel; — talán mert a phantasia inkább a ifjukor adománya s a nők maga az örök ifjuság. De, mint egyébütt, itt is, a nő tehetségnek más a force-a, mint a férfiénak. Nem kell például összezavarni e női türelmet a férfiúi kitartással. Amahhoz több önmegadás, emehhez több lelki és testi erő szükségeltetik. Tudományos buvárlatra, mely a képzelemnek minél kevesebb táplálékot nyújt, alig hiszünk nőt képesnek; ellenben az aprólékos gondok, már azért mert csekélységöket erejéhez illelennének érzi, felemésztenék a legallhatatosabb férfi tettvágyát is. Ezért lesz a nő előbb természetösmerő mint metaphysikus s ott is előbb természetrajz kedvelő mint physikus, előbb művész mint kritikus s ott is előbb virtuoz mint componista. Meggyőződés, hogy tudományban és művészetben sokat nyernék a női tehetségek gyakoribb alkalmazásával, kivált a finom árnyalatok megkülönböztetésében, kiszinezésében a női szellem nagy segedelmére, kiegészítésére lenne a férfiúnak. S ezzel nem mondtam többet, mintha elösmérem, hogy például az ifjunál némely lelkitehetség inkább virágában van, mint a meglett embernél. A tudományok épületének tervezésénél, felállításánál talán nem, de azok berendezésénél bizonyosan hasznát vehetnök a másik nemnek is.

Azonban kezdjük az éneket alantabb hangon. Kik e tárgy felett keveset gondolkoztak, rendszeren a főzőkanalat veszik a női hivatás symbolumának, s hideg borzongással emlékeznek a „tudákos“ hölgyekre, kikkel valamikor módjuk volt találkozni. Pedig a konyha és bibliotheka közt még nagy tér van. Nyertek volna csak azok a tudós asszonyok vagy lányasszonyok oly rendszeres képeztetést, mint a férfiak: mindjárt nem tűnének fel oly fél-szegnek, hiányosnak tudományuk mint így. Számtalan foglalkozás van, hol a női kéznek és értelemnek épen olyan — ha ugyan nem nagyobb — hasznát lehet venni, mint a férfiénak. Nemcsak a háztartás s vagydon megtakarításnál tűnik ki a nő ügyessége, tanulékonytsága: de a kenyérkereset igen sok nemében versenyezhet velünk. Igazságtalanság is őket azon szűkkörű élet által önállótlanásra

kárhozható, nem is említve számos esetet, midőn árva nőgyermeknek vagy magokra hagyatott nőknek életszükség volna valami keresetághoz folyamodni tisztességes önfentartásuk végett. Kevés iparág az, hol nőket nem lehetne alkalmazni, — mint ezt Európa több országában teszik is. Párisban a kereskedésekben megannyi nősegéd van mint férfi. Iparüzletekben, gyárakban versenyt dolgoznak a nők a férfiakkal. Külföldön általában a nőiskolában tanítónők működnek s elősmert sikerrel. Mondanom sem kell, hogy az anyagi önállóság, mint mindig, itt is nagyobb erkölcsi önállóságot eredményez. A nő világi állásában, de egyttal erkölcsi értékében is növekszik.

Vessünk most már egy tekintetet a nőnevelésre hazánkban.

Mi nálunk eddig a nőnevelés érdekében történt, édes kevésnek mondható. S ha mivelt nők dolgában nem vagyunk mégis nagyon szegények: az nem a valóban hiányos nevelés érdeme, de sokszor a véletlené, legtöbbször pedig a természeté, mely a magyar ember irányában itt is kényeztető bőkezűséggel járt el. Sokszor hallottunk és olvastunk jellemzéseket hölgyeinkről, s többé-kevésbé hizelgő összehasonlitásokat más nemzet nőivel. E rajzokban nem egy találó vonást fedezhetünk fel; de végre is csak egyes osztályokra vagy egyénekre illenek, s különfeleségükkel éppen azt bizonyítják, hogy az egyetlen varázsszó, mely mindenikre egyformán alkalmazható volna, még nincs ismerve. A külvilági zonyok hatása alatt szintugy lehet a magyar nő érzelmes, kedélyes, mint a német, élénk, szellemdus, mint a francia, nemesen komoly, mint az angol, heves, szenvedélyes, mint az olasz. Sokszor volt mondva: magyar emberből minden kitelik, csak szerencse vagy szerencsétlenség kell hozzá. Talán még változatosabb alakokban jelenik meg a magyar nő a műveltség tündérújjainak érintése alatt. Kik a női jellem szépségét inkább a gyöngédségben, háziaságban, áldozatkészségben s finom emberies érzületben keresve a mi olykor férfias, erélyes, hogy ne mondjam, katonás hölgyeink ellen kifogást tesznek, nem gondolják meg, mennyire nehéz éppen a nőnek kora vagy nemzete hibáitól, gyengeségeitől mentnek maradni. Nemzeti múltunk heroinák születésére volt igen kedvező; egy Rozgonyi Czeczil, Szécsi Mária, Zrínyi Ilona csakis mi köztünk teremhettek. Bizonyos hajlom az „egri nők“ dicsősége után vérebe ment már át a magyar nőnek. S ugyan kívánhatnók-e, hogy a politizálási mániától meg legyenek óva, kik ennyi sok „hazafi“

közt élve nem is lehetnek mások, mint százféle kiadásban, de mindig „honleány“ok?

Aztán könnyű nekünk férfiaknak! A mi ambícióknak száz még száz tér nyílik, hol uralkodni vagy legalább hősieskedni lehet. A mi hiuságunk esengőbbnél esengőbb neveket ölthet magára; a nagy világgal való sűrű és sok oldalú érintkezés szabályozza, idomitja nyilvános mozgásunkat; néha még azt is sikerül ügyesen, dicséretesen végezni be, amit ügyetlenül s hibáson kezdtünk. Másképp van a nőnél. Az ő működés-köre egy kis ház, talán még egy udvar, — s szemére vetjük, ha legalább e kis terén parancsolni akar. Magunk akarjuk, hogy a nő házi foglalatosságain túl ne terjeszkedjék, — s kicsinylőleg beszélünk a nők korlátolt nézeteiről, kevés tapasztaltságáról, szűk látköréről, csekélyes hiuságukról stb. S mit tettünk arra nézve, hogy a nő egyébhez is értsen, ne csak veteményeihez, apró-marháihoz, piperéihez? Emeltük-e nőiségének tisztább, magasabb öntudatára? Adtunk-e elég előkészültséget, melynélfogva az ismeretek, az eszmék világába annyira-mennyire behatolhat, maga is eszmél, gondolkozik nem kénytelen merő ujságvágyból ártatlan forgatmányozója lenni a falusi és kisvárosi mendedomáknak?

Nem sok szó kívántatik annak elmondására, ami nálunk a nőnevelés körül történni szokott.

A szegény néposztály, mely gyermekeinek iskoláztatására különben sem ad sokat, leánygyermekét csak azért küldi szívesebben iskolába, mert talán a háznál nem veheti annyi hasznát, mint a fiúnak. Ha éppen nem sürgettetik, kényszerítettetik, vagy a járatás keze ügyében nem esik: aggodalom nélkül otthon marasztja. E közönyösségben osztozik vele még a vagyonosabb földművelő nép s az iparosok jó része is. Rendesen azt mérlegelik, minő rangra lehet kilátása a felnövendőnek; maga a nevelés mint cél, mint szükség, nem jó számítás alá. Megrögzött nézet, hogy a lányiskoláktól kevesebb eredményt kell várni, s csodálkoznak, ha esetlegesen a fiugyermekek mutatnak fel kevesebbet. Pedig a fejlődés különbözősége szerint ennél nincs érthetőbb. Jellemző az az aránytalanság, mely a születési anyakönyv kimutatása s a növendőek meg nőiskolák száma közt létezik.

A szegény osztály műveltségi állapotja más országokban sem sokkal kedvezőbb, még néhol olyan sines, mint nálunk. Miután a főiri osztály nevelési módszere, eszközei, elvei ismét világszerte majdnem ugyanazok: a magasabb

nőnevelés kívánalmi legfőbbképen a közép- osztályra vonatkoznak. A nemzeti nevelés mi- benlétéről is csak itt tudakozódhatunk.

Nem állítom, hogy valami kevés nem történt volna már eddig is. Kezd szokássá válni egy kicsivel többet kívánni a magokat miveltek közé számító családok nőtagjaitól, mint az ellemi iskolázottságot. De sajnos, hogy ez inkább csak divat még; magok a szülék feleslegesnek tartják s csupán azért teszik, mert mások is cselekszik. Ha a „család virága“ beleigazított a finomabb női munkák készí- tésébe: ez már elég, hogy többi kortársánál neveltebbnek tartassék. Ha még ezenkívül tanult egy kis tánczot, zenét s talán valami nyelvet is: teljesen kiműveltnek tekinthető. Mindegy, ha német vagy francia nyelvtudo- mánya néhány szajkómondatra terjed is, — a mama vagy nagymama idejében még ennyit sem tanultak. Hátha még valami angol por is ragadt rá! ez már csak nagyvilági dőlőnek való. — Milyen másodrendű kérdés ezek mellett, hogy amiket tanult, érti-e; olvas- mányaiban talál-e valódi gyönyörűséget s nem csupán gyönyörűséget keres-e; képes-e gon- do'atjait jól rendbeszédni s szavakba foglalni; miként itél az emberek s önmaga felől, miként a kötelességekről, erényekről, érdemről.

Tagadhatlan, hogy a nőnevelés legfénye- sebb ága, az erkölcsi nevelés, nem az inté- zetek, hanem az anyák dolga. S egy anyánál, ki saját kényelme kedvéért nem utasítja gyer- mekeit a cselédszobába, ki szent kötelessé- gének tartja szeretetben, gyöngédségben, jóság- ban, tisztaságban mintaképpül szolgálni, na- gyobb áldás nem lehet kivált leánygyermekre. De azért az anya nem minden, nem elég- séges, nem képes mindazt megadni, amit a jelenkor a miveltség előkészítésre megkíván. Ne legyen a leány csak másolata anyjának, miután a másolat ugyanis rendesen tökéletlen az eredetihez képest; — mi lenne így majd a dédunokákból?

Idegen tényezőkre is van hát szükség, csupán pszichologiai szempontból is. Tágabb kör tágabb nézetvilágot eredményez. A neve- lésnek főleg oktatási ága gyakorlott mestert kíván, ki okszerűleg s helyes módszerrel jár- jon el az ismeretek közlésében. S e ponthoz érve míg egyfelől a szülék mentségére beös- merhetjük, hogy ha legjobban akarnák se igen tehetnének többet, másfelől teljes világi- tásban láthatjuk nőnevelésünk szegénységét.

A felsőbb nőnevelés vagy háznál vagy — nagyobb városainkban — a nevelőintézetekben eszközöltetik. S úgy a magán házak mint az

intézetek honnan láttatnak el nevelőnőkkel s kellő tanerőkkel? Tanító- képezdék nincs. Többször inkább a balsors üzi mint a hivatás viszi e pályára az illetőket. Nagy baj az is, hogy a nevelőnők tisztét csupán idegen nyel- vek tanításában helyezik. Nem is nevelőnő ha nem idegen. Így emergálnak aztán a külföldi bonne-ok nálunk gouvernante-okká. Mintha németnek vagy francziának születni elég volna arra, hogy mivel nőt nevelni képes legyen valaki.

Nem állítom én a nyelvek tanulását feles- legesnek; nekünk magyaroknak igenis felfér legalább egy világnyelv ösmerete. — De a nevelésben ne ez legyen a fődolog s a tanítás, az ismeretközlés nyelve legyen mindig a nemzeti. A nyelv mindig csak eszköze a szel- lemnek s eszköznek egy sem alkalmasabb mint az anyai nyelv. Ne cseréljük fel a czélt az eszközzel!

Beösmerem, hogy a sok követelésnek, melyek nálunk a nőnevelés elé tétetnek, lehe- tetlen mindnek egyformán eleget tenni. Arra, hogy melyik mellőztessék, határozólag folyhat be nő rangja, vagyoni helyzete s több efféle. De általában többet kívánhatunk az eddiginél. Nem szabad végződni a nőnevelésnek, míg oda nincs fejlesztve az egyén, hogy ha kedvező helyzete lesz, önállólag is tovább képezhesse magát, addig nem szabad kilépnie a taninté- zetből, míg a korszerű ismeretek általános fogalmaival nem bir s egy értelmes, képzett házinő és anya nemes hivatására szellemileg előkészítve nincs.

Honnan várjuk a kezdeményezést: valjon bizzuk ezt is az országgyűlésre, melytől egy felső női tanintézetnek kérelmezése nem rég hozatott szóba? vagy hagyjuk a dolgot más fontosabbak mellett máskorra, bizván az ügyet az egyházak s magánosok eddigi pártfogásába? Én azt hiszem, legelső dolog a közvélemény megérlelése, a szükségérzet felköltése: ez aztán fent és alant mindent el fog követni, míg az óhajlás valósággá válik.

BIHARI.

A férfiakhhoz!

Ki azt hiszed, miként szabad
Vagy és az ég, a föld tied,
A rab óh férfi csak te vagy,
Urad — előítéleted.
Neki építesz trónokat
S előtte térdelsz szolgaként,

De ő kegyes ur s érte úd,
 Jutalmul néked kábfényt.
 Igaz, hogy ajándék az is,
 De csak közelbről nézd — hamis,

Kicsiny talán neked a nő
 S hogy egyenlőd legyen, csekély?
 Lásd, rajtad áll, hogy több legyen
 , A szent szabadság fényinél.
 Altal annyi éven lábbal
 Tiportad legszentebb jogát,
 Róla tépd le a bilincset
 Most s ő tenéked megbocsát.
 Így haladva — kettesével —
 Üdved soh'se foszlik szélylyel.

JENŐKE.

Egy bérkocsiért.

Tragi-comikus epizód életemből.

Szerettem!

Tudod-e, szép olvasónő, mi rejlik e szóban? Egy világ rejlik benne. A menyország gyönyöreivel, és a pokol kinjaival. Öröm sugárzó arcz, édes csók, dobogó kebel, érzelmmel telt szív, szilaj szenvedély, nemes tűz, kínzó fájdalom, gyötrőkin, mardosó gúny, szélsély, sóhaj, epedés, kéjmámor, édes mosoly, halálos kacaj, kijózanodás — minden és semmi, elszámítva a különféle nevetséges baklövésektől és szerelmes levelektől, melyek ez állapot kiegészítő részeit képezik.

Szerettem egész odaadással, egész szenvedélylyel és egész hevével s bár e szerelmem az első volt, mégsem valami szalmatüzlángféle szerelem volt az, melynek a füstje sem tart sokáig.

Szép volt a nő kit szereték, szőke fürtjei dúsan omlottak le hófehér vállaira, kezei oly piczinyek voltak, hogy mind a kettő megfért egyik tenyeremben, és szemével oly csábítóan tudott pillantani, hogy az ember akaratlanul is beletévedt láthatatlan hálóiba, s én is a nélkül hogy észrevettem volna, beletévedtem és benne eviczkéltem — kimenthetlenül.

Szerencsétlenségem csak az volt, hogy viszontszerettetém, most mint édes álmra gondolok vissza a leélt és eltűnt boldog órák és boldog napokra, s ha a kedves hölgy arczképére tekintek, fájó gyönyörrel szemlélem az édesen merengő vonásokat, az ígész arcot, melynek csak számomra volt mosolya, az ajkakat, melyek mézét csak én szívhatám.

De egyszersemind az események tárháza nyílik meg előttem, s csak kezeimet nyujtom ki, hogy a törtétekből egyet kiszakithassak naplómól, mit a világnak is szabad megtudni. —

Ime kedves olvasónő, itt van egy, naplómól írom ki.

Gyönyörű szép májusi est volt. A nap épen lemenőben, utolsó sugaraival megarányozta a város székesegyháza tornyának aranykeresztjét. Siettem Herminához, kinek keblében szívem minden dobbanása öszpontosult. A folyosón várt reám, tudta, hogy jöni fogok. Az anyja is a szokott szivélyességgel fogadott, nem volt okunk keblünk érzelmeit, előtte titkolni. Szóltunk különfélekről, s végre elhatároztuk, hogy együtt megyünk a város egyik mulatókertjébe vacsorálni.

De az igen messze volt.

Azért örömmel fogadták ajánlatomat, hogy bérkocsist hívassunk, ki bennünket gyorsabban szállitson oda.

Egy negyed óra mulva élénk csevegés között utban voltunk, s mig a szeretetre méltó anyával társalgásom elég vigan és szakadatlanul folyt, addig kedvesemmel is, ki a szemek és az ujjak nyelvét már meglehetősen értette — folyton beszélgettünk, elmondtuk egymásnak álmainkat, és hiven számot adtunk egymásnak arról mit egész nap tettünk, s mikor H. kezeit összekulesolá és azután őt ujjat mutatott felém, akkor tudtam hogy napközben a zongorán ötször játszott a kedvenc darabomat „La prére d'une vierge“-t.

Így érkezünk a mulatókertbe, hol élénk mozgalom volt, sétáltak, beszélgettek, ettek, ittak, kugliztak, s a cigányok koptatták a nyirettyüt bús-magyar nótáink eljátszása alatt, leültünk mi is egy asztalhoz, s rendelünk egy kis vacsorát, senkisem volt boldogabb, mint én, ha H. szolgálhattam, mert legkisebb szolgálatomért kedves mosoly jutalmazott, vagy pedig egy kis gyengéd kézszorítás az asztalkendő alatt, a társaság egyre növekedett, mintha az egész város az estét künn akarta volna tölteni.

Egyszerre egy dörgő hang szólalt fel a csoportból, „Hát mivelna uraim és hölgyeim, egy kis táncot rendeznénk, zenészeink itt vannak, az est gyönyörű, május is van, a legjobb alkalom csak ugy hevenyében egy kis majálist csapni.“

A hány torok volt abban a kertben, ugyanannyi megéltjezte e geniális gondolatot,

s nem mult el öt perc, az utban levő asztalok és padok félretették, s magam sem tudom hogyan, egyszerre ott álltam a tánczosok között, és apróztam Herminával a csárdást:

Befordultam a konyhába,

Rágyujtottam a pipámra. —

Képzhető, hogy nem is gondoltunk a hazamenetelre, s a kocsist ki, türelmetlenül sürgetett bennünket, elküldtük, mondván, hogy gyalog teendjük meg a kis utat.

És én szerencsétlen nem érezém vesztemet.

Fél tizenegy óra felé csak néhányan széledtek hazafelé, a többiek nem hagyák magukat zavarni, — pedig ha kevesebb szenvedélyvel mulatunk, észrevehettük volna hogy „sötét felhők tornyosulnak az égen“, mit roppant záporosó követett, mely a fészert alá kergetett bennünket.

A fészert egy sarokjába húztuk meg hárman magunkat, és elmondtuk mind a hárman a „mea culpát“, és tekingeténk az út felé, a melyen bérkocsisunk hazahajtatott.

Egy reményünk volt még, s ez tartotta meg jó kedvében a társaságot, hogy az eső, mely csakúgy dült alá az eget csatornáiból szünni fog, de fájdalom, éjjel is elmúlt, és láttuk, hogy a reményünk is vízzé vált. Az állapot mind inkább kinossá kezdett lenni, s minél tovább haladott az idő, s minél kevesebb reményünk volt, hogy az eső hamarabb meg fog szünni, annál kellemetlenebb lett helyzetünk. A társalgás is megakadt, mindenki saját gondolataival foglalkozott, kinek felöltője volt az bele burkolózott, én dideregtem, vékony attilámban, fehér mellényemben, fejemen szalmakalap volt, — fájdalom be kell vallanom: hogy a szerelmem melege is kezdé vesztetni hatását.

Elmerengtem, s gondolataimban otthon valék puha ágyam párnái között.

Merengésemből Hermina csengő hangja riasztott fel, — de ez most már nem volt oly csengő, úgy látszik nedves idő volt általmára, szemei félig elvesztették fényüket.

Mintha villanyütés érintette volna kezeimet, összerázkódtam, H. megszorította kezeimet és suttogó hangon kérdező:

— Szeretsz-e?

— S te ezt kérdezheted? Vagy gyanút adtam rá egy szóval is, hogy az ellenkezőt volna jogod hinni.

— Megteszed-e a mit kérek tőled?

— S te azt gondold, hogy kérésednek ellenállhatnék? Mindent teérted. (E közönséges szerelmes frázis — mig az egoismuson kopog a kíváncsság.)

— Igen?

— Lelkemre! Szerelmünkre, szólj.

— Szaladj be a városba, s hozz bérkocsist, reggelig itt maradni lehetetlenség volna, — menj, meglátom szeretsz-e!

Nehéz, fájdalmas sohaj tört ki kebelemből, — áldott fészert, egyetlen asyloom, téged is el kell hagynom, és ki könnyen öltözve szalmakalappal, lakcipőben, a sötét hideg éjbe, gázolni a sarat.

De valami Hercules kezdett feleledni bennem, s mikor Hermina esdő szeméibe tekinték, még a tűznek is neki szaladtam volna, hát még a víznek. —

— Megyek édesem mondám, szaladok, mig három negyed óra betelik, itt leszek a bérkocsival együtt, páh, puszizlak szellemben.

S én neki szaladtam. A hortyogók tömege csodálatosan nézett reám, de én már akkor kin valék a kertből, — rettentő sötétség volt, két lépésről alig lehet megismerni a tárgyakat, tüskén bokron keresztül rohantam, mint az eszeveszett.

Az eső csakúgy dült, — hideg borzongás futott végig hátamon, kalapomról nyakam közé folyt a víz. Rettenetes állapot. — Elöttem mintha kis daemonok üzték volna egymást, — majd hangos gúny kacajban törtek ki, s tüzes nyelvökkel viczorogtak reám. Egy-egy bokorban botlottam meg, s mikor bele akartam kapaszkodni, hamar visszahúzáram kezeimet, úgy rémlett mintha holttest halálizadsága tagjain csúsznának végig ujjaim. —

Mindig tovább futottam árkon bokron keresztül, csurgott nálam a víz, mintha háromszor mártottak volna bele a pesti piaczi téjbe. Elöttem mintha keskeny árok lett volna, — de nem volt árok, s a vigyázatlan ugrás következtében hanyatt dültem a sáros locskos földön, — még ez kellett, hogy állapotom kétségbeejtő legyen. Nagynehezen fölemelkedtem, újra elkezdtem futni, — félig izzadtam, félig dideregtem, egészen sem az egyiket sem a másikat, végre az országuton találtam magamat, — hosszú lélekzetet vevék, és hálát adtam a sorsnak, a sötétség mindegyre nagy volt, ha láthattam volna magamat, alkalmasint mosolyogtam volna kinézésem fölött, szerencsémre nem sokat tünődheték, s így neki mentem a városnak, — egy két mindig ötszáz lépésnyire egymástól fölállított lámpás halvány világot terjesztett széjjel, fölnéztem fájdalmasan az emelet ablakaira, és irigylém azokat a boldog halandókat, kik Morpheus karjaiban szunnyadoznak, a bérkocsirai gondolat újra

szárnyakat adott lábaimnak és végre elértem a bérkocsis lakását.

Kopogtam!

Semmi hang!

Kopogtam még egyszer.

Ismét semmi hang.

Kopogtam harmadszor is, oly erősen hogy talán az alvilág isteneit is mind felébresztettem lakáikból. —

— Ki az? — hangzott álmosan a szobából.

— Én vagyok!

— Ki az az én?

— Keljen fel, és ne figurássék, maga vitt ki bennünket a kertbe, most hozzon haza.

— Nem kelek én fel, ilyen időben nézzen más után.

— Keljen föl no!

— Nem kelek.

— Adok két forintot.

— Nem kelek.

— Hármat.

— Nem kelek.

— Négyet.

— Nem kelek, — de mivelhogy nem akarom elveszteni kundschaftomat, öt forintért fölkelek, hazaszállítom.

— Kap annyit, nyissa ki a kaput és eresszen be, míg befog.

— Csak úgy ha előre megfizeti a kocsibért.

— Legyen!

— Végre, sok idő után legelőször láttam emberi lakást.

A gyertyavilágnál láthatám csak, mily rettenetes állapotban vagyok. —

A bérkocsis maga is megsajnál.

— Én haza szállítom lakásához, feküdjék le, mert beteg lesz, azután kimegyek a nőkért s hazahozom.

— Nem, semmiesetre.

— A mint tetszik.

A kocsi fődött volt.

A kocsis figyelmeztetett, hogy ebben a nagy sötétben csak lépést mehet.

Az eső nem bántott többet, de mostani állapotom kinosabb volt, az előbbi gyaloglásnál. A nedves ruha testemre tapadt, s én kezdék reszkedni a hidegtől, hiába törültem arczomat, kalapom jól átvolt ázva, még mindig csorgott le a víz. Szerettem volna sirni, de gyávaságnak tartám.

Végre, a lovak botlásai és a kocsis irtózatossági káromlásai közt elérkeztünk a kertbe, az ajtó előtt megállítottam a kocsit, beléptem a kertbe, a társaság már az alvást is megunta.

Feltűnés nélkül közeledtem Herminához és anyjához, valamit sugtam nekik, — feltűnés nélkül távoztunk a kocsi felé, ha az érdemes társaság tudta volna, hogy kocsi áll a kertajtaja előtt, én nehezen mentem volna haza, azonban négy egyén kényelmesen megfért a kocsiban, azért még egyet haza lehetett volna szállítani, de a nők mind férjeikkel, a leányok szüleikkel voltak ott, azért kár lett volna szólani. Szép lassan felültünk a kocsira, a kocsis a lovak közé vágott, s mi hazafelé mentünk.

Az anya nem tudta eléggé megköszönni áldozatkészségemet, és ezt addig tévé, míg jótékony álom nehezedett szempilláira. Herminához nem mertem közel menni, mert lucskos voltam, hanem azért egyre szorítá kezemet, és könyvek között kért bocsánatot, hogy ily vizes próbára tévé szerelmemet. Még azt is megsugom a szép olvasónőnek, hogy egy párszor megcsókolt, — de e csókok nem voltak különös hatással reám, mert tagjaimban éreztem csúszós előjeleit a bekövetkezendő láznak, lakásukba kísértem kedvesemet anyjával együtt, búcsút vettünk, én is lakásomba hajtatték. Reszkettem mikor ágyba vetém magamat, irtózatossági éjszakám volt, kettőtől hatig, a reggel deliriummal virradt fel nekem, a forróság életnedveimet akaró felemészteni, az orvos fejét csóválta, és nem szólt semmit, irtó valamit s én egyre tüzes kigyókról beszéltem, a kik engem el fognak vinni. — Száz szónak is egy a vége — komolyan beteg lettem, s a haláltól csak derék orvosom lelkiismeretessége, s a leggyengédebb ápolás mentett meg. —

Mikor a deliriumtól megszabadultam, két kis levelkét hoztak ágyamhoz, mindkettő Herminától volt, ez visszaadta némiképen természetem ruganyosságát, — bocsánatot kért újra, s magát tartá betegségem okozójául.

Szegény Hermina.

Vissza voltam adva az életnek, első látogatásom a természeté, a második Hermináé volt. —

Csitt! csitt! nem szólok többet egy szót sem, azt mondám hogy tragicomikus epizód lesz, nem akarom hogy sentimentálissá váljék.

De ha mégis kíváncsi vagy szép olvasónő, tekints kebled dús világába, s képzeled el magadnak mi történt közöttünk.

Én pedig mig élek el nem fogom felejteni a — bérkocsit. —

Hoffmann Mór.

Dalok

Pasztránna Juliától.

IV.

A kikelethez.

Üdvözöllek szép kikelet,
S bájosan szép hírnöködet:
A kis ibolyát!

S kedvesedet, zephyr szellőt.
Mely átlebegi a mezőt —
Szintén üdvözlöm!

Segéd-kezet az nyujt neked.
Ha a réteket himezed.
Virágaiddal.

Szétárasztva melegedet.,
Te üzted el a rut telet,
Tőlünk messzire.

Mi még az élethez kötött,
S a zordon sors tova üzött:
Reményeimet:

Ó kikelet, hozd meg kérlek!
Ugy még egyszer üdvözöllek,
Szívüöl tégedet.

V.

Rémesen üvöltöz.

Rémesen üvöltöz a szél,
Gondolatom nagy utra kél.
Repül, repül bérceken túl,
Merre a sok felhő vonúl.

Szürke felhő, gondolatom!
Repüljtek túl a halmon,
Keressétek föl kedvesem:
Nem lett-e hozzám hűtelen?

Ha hűtelen lett ő hozzám,
Örömpir nem mosolyg arczán.
S szemeknek tüze, fénye,
Nem ragyog majd élétekbe.

Ne térjetez akkor vissza.
De ha, örömmel fogadja,
Üdvözlését kedvesének,
Vissza — gyorsan repüljetez!

Az arab nők.

Hogy az arabok a nők lelki és szellemi érdekeiről valami magas fogalommal bírnának, arról szó sincs, s egyik könyvükben ez áll:

„A nők a paradicsom lakóinak legkisebb számát képezik; bevezettettem a paradicsomba, s lakói közt a szegény volt a legtöbb; voltam a pokolban, melynek legtöbb lakója nő volt.“

E ferde nézet uralkodik Arábiában s azért a házasság ott úgy köttetik mint akár mi más üzleti ügy. A leányt kit valamely térfi nőül óhajtja, megvásárolja pénzen, lovakért, tevékért, vagy juhokért. Azonban itt is van kivétel. Mig a legtöbb férfi haszonból nőszül, vannak a beduinok, a puszták e bátor fiai közt többen, kik szerelmesek. Gyakran már egy tiz éves beduin szerelmet érez valamely leányka iránt, miglen eljő ideje hogy őt atyjától nőül kérje. A leányka, kit szeret évek során, csak gyöngéd jelekkel s nem szavakkal viszonzza szerelmét, mert férfival szóba egyeledni leánykorban nem is szabad, aszszonykorában is csak úgy, ha ura megengedi.

Bár évszázadok óta szokásos, minden női lényt a férj akarata ellen s az atya óhajta nélkül is rabszolgaságra alacsonyítani, nem ritka eset, hogy egy oly leányka, kit általa nem szeretett, vagy épen érdemetlen férjnek akarnak adni, inkább öngyilkossá lesz, sem hogy ily gyűlölt járom alatt éljen.

Az eljegyzési szokások a különféle törzseknel különfélek.

Mindenek előtt a házasulandónak atyjával kell a menyasszony ára felett egyezkedni. Ezzel azután a leglényegesebb dolog be van végezve, mert legtöbb esetben, ha a leány vőlegényét nem is szereti, vagy ha tán azelőtt sohasem látta is, engedelmeskedni fog.

A legtöbb beduinál szokásos, hogy a vőlegény három nappal az eljegyzés után apósa sátorára elé jő s ott egy magával hozott báránynak legalább három tanu jelenlétében elvágja nyakát. A földre omló vér jelenti a végbe ment házasságot. Azután a meghívottak néhány óra hosszáig esznek, isznak, tánczolnak, énekelnek. Este a menyasszonyt, ki nek amennyire csak lehet ellenkeznie kell, asszonyok, mint foglyot kísérik az új férj sátorába.

A chinai szokás szerint a menyasszonyul választott leányt este, midőn az a nyáját tereli haza, elkell fogni, erőhatalommal atyja sátorába vezetni, a leány védi magát teljes erejéből, de persze csak ősi szokásból. Az ellenállás azonban mitsem használ; sátorba viszik s itt a vőlegény egy fehér köpenyt dob rá s így szól:

„Senki mas ne védje meg mint . . . .
itt a vőlegény nevét említi.

Aztán feldisítik a menyasszonyt s egy felczifrázott tevére ültetik, körülvezetik háromszor a vőlegény sátorára körül s átadják neki. A vendégek fris hus és kenyérral ven-

dögoltetnek meg. Éjjel aztán asszonyok jönnek elő s énekelnek a sátor előtt az új pár tiszteletére.

A hedvei törzsnél hosszadalmasabb a szerződés, mert a nő, ha neszét veszi, hogy feleség lesz belőle, elszökhetik a közeli hegyekbe s a férj napokig járhat utána. Ha azonban meglelte, a szabadban megtarthatja lakadalmát. —

A beduin törzsnél a nőcsábítás igen vezérelmes dolog. A csábító vagy megöletik, vagy annyi birságot fizet, hogy maga egészen koldussá lesz. A hűtlen nőnek közönségesen ayakát szegik.

Az elválás az araboknál könnyű dolog.

Ha a nő nem elég piros, vagy haja nem elég dús, bőre nem foltalan, arra azt mondja neki „entalek“ (elvagy választva) s az elválás megtörtént. Egy tevét ad neki s hazaküldi. Okát soha sem kérdi tőle senki s még aznap köthet házasságot. A nő azonban negyven napig köteles várni. Megtörténik, hogy egy férfi tizszer is nősül, s hogy nő hatszor is kap férjet. A férjnek csak egy tevéjébe kerül a válás.

A nő is elválhat törvényesen, da ha férje az „entalek“ szót megtagadja, többé nem mehet férjhez. Daczára a méltatlankodásnak, mikkel az arab nők illetetnek, ők a legjobb anyák s leghűbb nők közé tartoznak. A gyermekek szeretete is határtalan s egy felserdült fiu, anyját minden esetben védi.

Már iszen nálunk jobban van elrendezve az egész, ugy-e polgártársnőim? S a korszakunk, segítségével még jobb is fog lenni.

Nevelést a népnek!

Téjjel, mézzel foly hazánk, de
Mégis szükség éget;
S a jólétnek titka: Adjunk
Nevelést a népnek!

A kik eddig félig napban,
Félig éjben éltek,
Most világosságra vágynak...
Nevelést a népnek!

Hisz a tudomány közös kincs,
S vele ő is élhet;
Mért zárnók el hát előle...
Nevelést a népnek!

Képtelen a saépre, jóra
Sokan így beszélnek;
Nem igaz; több lesz mint ők, csak
Nevelést a népnek!

Benne az erő, mely által
Nagy dolgok történnek;
Köszörű kell a gyémántnak...
Nevelést a népnek!

A tudatlanságot üzzük
El, mint gyilkos férget,
Hogy tanyát ne leljen náluuk:
Nevelést a népnek!

Melynek karjától országok
Gyakran rettegének,
Hadd mutassa szellemét most:
Nevelést a népnek!

Annyi hiba, ferdeség, bűn,
A melyek történnek,
Mind azért kiáltnak égre:
Nevelést a népnek!

Mikor az forog kérdésen,
Hogy halál vagy élet,
Hol a honfi, ki haboz még?...
Nevelést a népnek!

Küzd a nemzet, ámde célhoz
Nélküle nem érhet,
Szent hazánk boldogságaért
Nevelést a népnek!

R. Sajó Jenő.

A jó anya.

1796-ban, midőn a francia sereg német országból vissza vonult és a Rajna tulsó partján táborozott; egy sveiczi anya, kinek fia szintén a seregnél volt s kiről ő már oly rég mitsem hallott, elutazott fiát felkeresendő. „Ő bizonyosan azon hadosztályban van, mondá mely jelenleg a Rajna mellett települt meg.“ „A jó Isten, a ki őt nekem adta, hozzá fog vezérelni“. Ezzel utnak indult, de utját először is Sundgau felé vette s ez alkalommal elbeszélé a vele utazóknak, utja célját és mondá: „Ha meg nem találom fiamat Colmarban, úgy Mainzba megyek.“ „Az utazók közül egyik ezt, a másik azt kérdé“; végre az egyik ily kérdéssel járul az asszonyhoz: „Vajjon mi önnek fia az ezrednél?“ Talán őrnagy. Ekkor pir futá el arcát, mert gondolá, hogy az ő fia lehetne ugyan őrnagy, vagy ilyesféle, mert mindig jó viseletű volt, de bizonyosan nem állithatá. „Csak megtaláljam fiamat; mondá, ugy nem bánom ha valamivel kevesebb is“. „Azonban Colmáron innen vagy két órányival, midőn már a nap a hegyek mögé huzódott, a pásztorok haza felé hajták nyájaikat, a házak kürtői füstölgének, a táborban, nem messze az országuttól, a katonák szakaszonként fegyverrel a kézben állá-

nak, a tábornokok pedig a többi tiszttel a tábor előtt állának és beszélgetének és egy fehérbe öltözött nő, a tisztek közelében gyermekével játszadozott; a postakocsiban ülő anya így szólott utazó társaihoz. Ez sem lehet valami alacsony sorsu nő, minthogy oly közel áll a tisztekhez; bizonyynyal tudom, hogy az, ki vele társalog, férje“.

A figyelmes olvasó bizonyosan kezd már valamit észre venni, de a posta kocsiban ülő anya még mitsem sejtített, hanem mély gondolatokba merülten utazott tovább.

* * *

Midőn Colmárba érkezett, betért egy szállodába, hol már a vendégek az estebéd fölött ülének, ő is egy asztalnál helyet foglalt. Ekkor kielégíthetlen tudni vágy foga el szívét, vallamit hallani fiáról, vajjon itt van-e, él-e még és lett-e már valami belőle? De nem vőn magának bátorságot a megkérdezésre; mert oda különös elhatározottság kívántatik, oly kérdést intézni valakihez, melyre az „igent“ oly várva várjuk és mégis lehetséges a „nem“.

De őt még az is akadályozá; mindenki észre veendi, hogy a kérdés fia felől történik, Végre megis elhatározá magát és midőn az étszolga, a már rég nyugtalanul várt levest elébe tévé, titkon megfogta öltönyének szelet és kérdé: „Nem ismer ön az ezrednél egy egyént, kinek ez és ez a neve“? A szolgál felelé: „Hisz az tábornokunk, ki ma épen nálunk ebédelt“, és megmutatá az asztalt, melynél ült. De a nő nem igen hallgatott a szolgál beszédére, minthogy a dolgot tréfának gondolá. A szolgál, hogy a nőt végkép meggyőzze arról a mit mondott gazdájáért sietett. A vendéglősmondá: „Igen ugy nevezik a tábornokot“. A jelenlevő tisztek közül is az egyik erősíté „Igen ugy nevezik tábornokunkat“. Es a nő kérdéseire felelé „Igen oly koru lehet“ és „Igen oly test alkatu, születésére pedig svaiczi“. Ekkor már nem tudott ellentállani belmegindulásának és mondá „Uraim! a kit keresek fiam“. Ekkor pir futá el őszinte sveiczi arcját, a nem remélt öröm miatt, és némileg szégyelte is, hogy ő egy tábornak anyja de még azért is, mert az étteremben levő vendégek szemei mind rea valának függesztve. „Ha a dolog így van asszonyom, monda a vendéglős, ugy rakassa le holmijét a posta kocsiról és ha ugy tetszik, holnap reggel még nap kelte előtt fogatomon a táborba vitetem, hogy meggyőződjék fia szerencséről“.

* * *

Másnap, midőn a táborba érkezett és meglátá a tábornokot, benne azonnal fiára, a tegnapi látott nőben menyére és a kis gyermekben unokájára ismert. Midőn a tábornok anyját fölismeré, elébe sietett, nyakába borult és szemei könybe lábadtak, az anya is midőn fiának boldogságát látta örömkönyöket sirt.

A jó anya azután még sokáig fiánál maradt és hátralevő napjait boldogul és megelégedéssel töltötte.

Fordította POLLÁK LAJOS.

Egy Dandyhoz.

Tartod kezében a lapot 's nevensz . . .
Rajta egy kis vers, 's alatta nevem.
Hitvány portéka — mondod, pedig a
Vers azt sem tudod milyen fán terem.
Nevensz, nevensz, hisz' ez minden, mire
Képes lehet egy oly művelt faju,
És én ezen nem is boszankodom,
Csak szánlak, te szegény gazdag fiu!

Antónia.

A nősziv.

A nősziv sziklavár,
Békes rejthelyen,
Szabad reptü madár
Ott az érzelem;
Benn a várúr béke
Részvét trónon ül
Mig vidékén szerte
Nyugalom terül.
De ha abba átkos
Csalódás szorúl,
'S benne böszült, kinos
Fegyverével dül, —
Ha hön ostromolja
A bú, fájdalom:
Ott, porba omolva
Áll a pusztá rom.

Antónia.

Szarvasvár, april 7. 1869.

Édes Klárikám!

A feltámadás dicső ünepit is átéltük, bár e szép nevet „feltámadás“ egész hön szeretett hazánkra és elmondhatnók. Lenne egyetértés és testvériség, szünne meg minden pártoskodás, így bizton remélhetnénk egy kívánt szebb és jobb jövőt!

De most látom mily komoly eszmékre ragadtattam, s mi adott erre okot? fogod kérdeni, az hogy a mult hetekben sok olyan történt a mi jobb lett volna, ha nem történik, értem a sokféle követválasztásokat mind a két részről nagy a veszteség, mert mind-egyik félnél maradtak el jeleseink közül se-

kan, a kiket igen igen jó volna, a megnyitandó országgyűlésen látnunk és hallanunk! — Fáj Bösörményi halála, ámbar nem jött váratlan, meghatott nővéreinek rögtön halála. Béke lengjen sirhalmaik felett! —

Ismét szomorú tárgy, magam sem tudom, hogy hogyan van az most, éppen nem jut semmi vidám tárgy eszembe. Pedig mikor lehetne az ember vidámabb kedélyű mint a jelen napokban, csak ki kell néznünk a természetbe, mely szépen zöldel, midőn a kis madárkák már seregesen danolák, soha meg nem unható énekeiket, az idő, levegő, a gyémánt tisztaságu harmatesepp a legkisebb fűszálon, — mind mind gyönyörködteti a szemeket. De ilyen az ember, mindég van valami a mi kedélyét lehangolva tartja. Vágyaink tulszárnyalják az évek hosszú sorait mindig több és több vívmányt akarunk elérni, s nem elégszünk meg soha azzal a mennyire vagyunk. Csak gondoljunk egy pár év tizeddel vissza, hol allottunk akkor és hol állunk most; a miről akkor álmodni sem mertünk, azt mind birjuk most, elő nem számlálható az, a mivel most birunk és még sem vagyunk megelegetve. Még a mi sorsunkat is kezdik világ szerte felkarolni, által látják, hogy a nők is ép oly kiegészítő részesei a társadalomnak, mint a férfiak, majd minden lap ir mellettünk, nemde ez is nagy haladás a mostani korszaknak! Igy neked is édes Klárám egy szép jövőt jósolhatok!

Isten áldjon meg, barátnéd
Szarvasváriné.

Humoristikus gombostűk.

1. Némely művész ép úgy van, mint némely leány t. i. míg azok vendégszerepelnek és ezek jegyállapotban vannak, mindkettő istenesítettik, de ha azok már szerződöttvék, ezek pedig asszonyok lettek, nagyrészt mindkettő elhányagoltatik.
2. Némely férfi szíve hasonló egy őrhelyhez — hol az egyik a másikat váltja fel.
3. Mars vagy Amor sebesít, vagy tesz többet foglyokká, nehéz megkülönböztetni; de annyi bizonyos, hogy úgy a csatában, mint a szerelemben sebesülteknél nem minden összekötés hasznos.
4. Tagadhatatlan, hogy a házasság több hősokeket mutat mint a katonaság t. i. — papushősokeket.
5. A sir a gazdag és szegényközti egyenlőségi jel.
6. Azt mondják a nők leg hamarabb avan-

giroznak, mert a verbuálás után leteszik az esküt és azonnal commandora jutnak; pedig ezt csak mondják . . . .

S . . . . r.

A Ház.

Egy ház fontos valami. Némely ház érdekes történeteket rejt magában. Ez a szinpa, melyen mi polgári és nemes, szomorú- és vigjátékokat, családi képeket és bohózatokat adunk elő — és ezek közül misem fordítás, mind eredeti. A házban pillantjuk meg legelőször a nap világát és a házban zárjuk ismét szemünket örök nyugalomra.

De ilyen ház csak nemzeti fa; nézzük ennek különféle ágait.

A t y a h á z.

Igy nevezik azon épületet, melyről bizonyosan tudjuk, hogy anyánk lakott benne.

B o r h á z.

E házban az emberek nagyrészt szesz-(ély)-esek lesznek.

C s o n t h á z.

Voltaképen a tánczosnők háza it kellene így nevezni, mivel több emeletű háza it a t csontjaiknak köszönik; azonban azon háza it nevezik így, hol az egész táncznak vége van.

D o l o g h á z.

Tartózkodási helye azon embereknek, kik dolgozni nem szeretnek; kik ismeretlen házba akartak menni és most igen ismeretesbe kerültek.

É t h á z.

Egy épület, melyben az ember egyensúlyban tartatik; míg gyomra telik, ereszénye ürül.

F o n ó h á z.

Oly egyének gyűlhelye, kik vagy befontak valakit vagy ezt még csak tenni akarják.

G y ó g y h á z.

Másképp korház, melyben az emberek azonban nem igen szoktak korosok lenni.

H a r a n g h á z.

A halálmadár fészke.

I s k o l a h á z.

Az itt működőket mindenki gyűlöli.

J á t s z ó h á z.

A vétek mulatóhelye. Az ily ház kártyákon épült.

K á r t y a h á z.

Gyermekjáték, mely könnyen épül, de könnyen össze is dül. Különbö a földabroszon is találni ily háza it.

L e l e n c z h á z .

Itt a rossz nevelés eredményei lelhetők fel.

M o s ó h á z .

Már nem egy férfi mosatott itt meg.

N e v e l ő h á z .

Oly intézet, melyből a gazdagnak gyermekei neveletlenül kerülnek ki.

Ö r ü l t e k h á z a .

A világ! Különbön oly intézet, melyben bizonyos egyének őriztetnek, kiknek az hiányzik, mi másoknak nincsen.

P á l i n k a h á z .

A spiritualismus kutforrása.

R é h á z .

Pesten váróteremnek nevezik, pedig nem egyéb, mint a Balaton melletti réház.

Ü v e g h á z .

Ide a hiú nőket kellene helyezni, hogy az élet telén is virágozhatnak.

V á r m e g y e h á z .

Nagyrészt aristokraták műhelye.

Z á l o g h á z .

Ide sok ember azért viszi ágyneműjét, hogy nyugton alhassék.

S . . . . r .**K a n d i s á g o k .**

— Királyné ő Felsege e lap szerkesztő s kiadója Bátorfi Lajost legmagasb kitüntetésben részesíté, t. i. ő Felsegeik midőn Horvátországbani utjok alkalmával Nagy-Kanizsán keresztül vonultak, lapunk előbbi számában is közlett üdvözlő költeményt irt, melynek elfogadása jeleül szerzőjét ő Felsege 50 fttal jutalmazni méltóztatott.

— Budán egy szegény asszony sorsjegyi igérvényen 1000 forintot nyert s ebből 500 forintot azonnal kiosztott a szegények között. Ily áldott jó szívvvel csak magyarnő bírhat.

— Zrinyi Ilona egy eredeti arcképének birtokába jutott báró Baldacci. Ez a kép Munkács várában festetett a nő életében s igen elüt Zrinyi Ilona eddigi ábrázolataitól. E képen Zrinyi Ilona közepén szétválasztott hosszú haját visel, melynek fürtjeibe egy nyakláncban végződő gyöngysor van fonva. Az arc kifejezése elhatározott, homloka magas, szeme élénk és keze gyöngéd és finom. Ohajtandó volna, hogy e történelmileg igen becses festmény minél előbb jusson másolatok által a közönség kezeibe.

— Első Napoleon azt tartotta maga felől, hogy ő mindent tud.

Egyszer Mária Luiza császárnénak eszébe jutott, hogy gyermekkorában legkedvesebb eledele volt a tojáslepény; és mivel a császárnénak minden kívánsága teljesül, ő is azon eszmére jött, majd ő maga süt magának lepényt. Azonnal minden hozzávalót szobájába hozatott. Mialatt a tálalással foglalkozott, hirtelen minden jelentés nélkül belép a császár. Mária Luiza szégyenkedve igyekezett az egész készüléket elrejtteni.

A császár fölhumva orrát, kérdé:

„Mit csinál ön itt? valami kozmás étel-szagot érzek én!“ Ezzel a császárné mögé lépett és ott fölfedezé a főzőeszközöket. — „Micsoda? — kiált Napoleon — ön tojáslepényt süt? Fogadok, ön nem ért hozzá; majd megmutatom én önnek, mikép kell készíteni.“

Nagy elbizakodva előhozat egy konyhakötőt és hozzáfogott a munkához. A császárné a konyhalány szerepét vitte. Mikor már készen volt a lepény, akkor jött csak a legnehezebb — a megfordítás. A császár azt hitte, hogy ahoz is ért, de a kivitel ügyetlen volt, és a lepény a császár lábára esett. Szégyenkedve visszaadta a császár a serpenyőt.

Egy francia torzképrajzoló, Gill ur, az újévet fiatal lány képében rajzolta, mely karján tojásokkal telt kosarat, kezében pedig serpenyőt tart, aláírva azon francia közmondással: ha tojáslepényt akarsz sütni, előbb a tojást kell szétverni!

Ez újévi üdvözlés akart lenni III. Napoleonnak. I Napoleon értett ugyan egy tucat trón földöntéséhez, de kisütni nem tudott azokból semmit; mert mikor fordítani akart a dolgon, összerogyott az egész mű.

— Az angol királynőről. A britt uralkodónőről azt mondják, hogy kedélybetegségben szenved; keveset beszél, sokat sohajtozik s verseket ír Albert király szelleméhez. Carlyle atyával sokáig beszélgetett a mult napokban a kedélybeteg királyné; a dékán panaszkodott a világ roszasága ellen, mely mindig csak kincs és gazdaság után vágyik. „Pénz és mindig csak pénz!“ — kiáltá keserűn a páter. „Dékán ur a sok „pénz“ mellett meg ne feledkezzék a szegényekről, nehogy úgy járjon, mint az egyszeri jószívű atya, ki irigységében, melylyel mások betett falatjait bámulta, éhen hagyta meghalni szive szeretett gyermekét!“ A páter egy kissé megszegyelte magát s felhagyott a gonosz világ ócsárlásával. „A szerecsen sohasem volt fehérebb s nem is mosható fehérebbre“ — mondá mosolyogva a kegyes királynő, midőn Carlyle atyának kezét nyújtott.

— Egy második Jákob női kiadásban. Aberdeenben különös házasság kötött a napokban. Raid James, a rá bizonyult gyújtogatás miatt hét évi fogságra volt elítélve s fogságában egyik fogolytársa nővérel, a fiatal Andersen Jane nel ismerkedett meg. A fogház lelkésze nem akarta a szerelmeseket megesketni; a városi lelkész azonban nem volt annyira lelkiismeretes s a fogház-igazgató jelenlétében megáldotta a szerelmes párt. A szertartás után a vőlegényt visszavitték börtönébe, neje pedig elment haza s szívszakadva várja a mulandó hét év leforgását.

— Gavettik. a., ki a pesti olasz társulathoz volt jövendő, megváltoztatta szándékát és hajóra szállt, hogy több olasz énekes és énekesnő társaságában Buenos-Ayresbe utazzék. A hajó azonban nemsokára Genuából történt elindulása után elsüllyedt s utasai mind oda vesztek.

— Pécsent több nő csak azért tanult a napokban lovagolni, hogy több társnőivel egyetemben amazonbandériumot alakíthassanak Irányi Dániel megválasztott képviselő bevonulásához, — szép tőlök, de még szebb volna, ha valami amazon-egyletet alakítanának árvák, szegények sat. gyámolítására.

— Az angol királyné több becses ereklyének jutott birtokába, melyek az elhunyt Belhaven lord hagyatékából végrendeletileg maradtak rá. Ezek egy gyönyörű ébenfa szekrény, melyet Stuart Mária Mar gróf, egyik unokájának ajándékozott; továbbá a szerencsétlen királyné sajátkezüleg kötött pénzes zacskója, végre egy szépen fentartott hajfürtje, melyet halála előtt vágtak le, egy barátnője számára, fejről. Az angol királyné külön üveg szekrényt készített ez ereklyének.

— Lamartine özvegyéhez részvelevelet irt Hugo Victor márcz. 16-káról Hauteville-Houseból: „Asszonyom, — írja neki, — 1821 óta szívem bensőleg kapcsolt össze Lamartine-nal. Ez ötven éves barátságot most a halál szakasztá meg. Fájdalmainak első perceiben nem akarok vigasztalásokkal lenni terhére, de megengedi nemde asszonyom, hogy önnek, kit ő hozzá vérrokonság kötött, s ki őt szerette, kifejezzem mély gyászomat. A dicsőség minden formáit, a népszerűségtől a halhatlanságig, birta Lamartine, a ragyogó költő, a hatalmas és maradandó szónok. Holt-nak látszik nekünk, pedig nem az; ő nem szűnt meg ragyogni. Sőt most kettős fényvel ragyog: irodalmunkban mint szellem, s ama nagy, ismeretlen életben mint csillag,“

— A házassági elvállás Khinában. A khinai jog nem ismer törvényes alapot, mely a nőnek jogot adna az elválás követelésére, és legfelebb — mint magunkat kifejezzük — csak asztal- és ágytól elválasztó igényt nyújthat. A férfi ellenben hét okból taszithatja el nejét: 1. magtalanság, 2. házasságtörés, 3. ipa és napa iránt megtagadott szolgálati készség, 4. nyelvesség, 5. lopás — (a khinai mint látszik másképen gondolkozik, mint pár évezreddel ezelőtt a római, mert ennek törvénye nem ismer lopást a házasság közt,) 6. féltékenység, 7. betegség, ilyenek p. o. a belpoklosság gyökeres fajai. De a nők részére is létezik három kedvezmény, melyek a férfi való szándékát gátolhatják: 1. ha ipa vagy napáért három évi gyászt viselt, 2. ha az összekelés alkalmával a férj szegény volt és később meggazdagodott, 3. ha a házasság kötésekor a nő rokonai még éltek és azóta elhaltak. Ez a khinai házassági jog, vagy a mi fogalmunk szerint: házassági jogtalanság.

— A „Magyar Állam“ írja: Treglia nevű nápolyi pap felkérte a salernoi polgári irodatisztet, hogy az ő és egy salernói kisasszony ünnepélyes házassági fogadását átvegye. Az irodatiszt vonakodott a fogadást elfogadni, minthogy a vőlegény atyja, fiának papi állása miatt ellene szegült a házasságnak. Treglia a salernói polgári törvényszékhez fordult, s azt kérelmezte, hogy a törvényszék atyjának ellenzését törvénytelennek nyilatkoztassa, s az irodatisztet oda utasítsa, miszerint házassági szerződését elfogadja. A salernoi törvényszék azonban azon nézetben volt: hogy a kath. papnak nem szabad házasodnia, s Treglia kérényét visszautasította. Ennek következtében Treglia a nápolyi fellebbezési törvényszék ítélete alá bocsátotta ügyét, mely elismerte, hogy a katolikus pap jogérvényes házasságot köthet.

— Alvajáró. Lille környékén nagy figyelmet kelt egy holdkóros leány M. Zsófia. Holdas éjeken rendszeren felkél ágyából, rendbe szedi öltözetét, nagy serényen tüzet rak, kávéfőz, asztalt terít, — és semmit sem feled el az étkezési szerekből. Ha elkészül e munkával, ismét lefekszik s tovább folytatja alvását, mely foglalatossága közben is folyvást tart. De egy óra múlva ismét fölkel, leszedi az asztalt, mindent helyre tesz, kisöpri a szobát s rendben letörölget. Ekkor megint lefekszik s reggeli 6 óráig nyugodtan alszik. Legközelebb az, hogy a fiatal leány máskor nem foglalkozik a háztartás gondjaival.

Vivmányok

a nő emancipáció terén.

— Leánygymnasium. Kapp tanár Zürichben, ki 15 év óta egy nőnevelde élén áll, ezt leánygymnasiummá alakítja át, melyben a nők az egyetemre készülhetnek elő. A zürichi főiskolán jelenleg 8 fiatal nő van leigtatva az orvosi karnál.

— Gallicziából arról tudósítanak egy cseh lapot, hogy ott több helyen egy kérvény kering aláírások végett, melyben Ő Felségétől a nő emancipációt akarják kérni.

— Magyar nőegylet New-Yorban. Valóban létezik, s a „Hon“ egy amerikai tudósítója értesít bennünket róla. Ez egyület magyar hölgyek — élükön Black Regina úrhölgy — év előtt létesíték, s jelenleg hetvenöt tagja van. Marcus 8-dikán bált is adtak — tőkéje gyarapítására — New-York egyik legszebb termében az „Irwing Hall“-ban. Sikertült szép bál volt s magyart is táncoltak. A konyhát magyar szakácsnő vezette, s a bor is magyarországi volt a „Perczel et comp.“ czégtől. A bál tiszta haszna öt-hatszász dollárra ment.

— Debreczenben több lelkes nő buzgó kezdeményezése és többek részvéte folytán jótékony nő egyület van alakulóban, s miután az alig 12 nap előtt kibocsátott aláírási iven eddig több mint 6000 frt. lón jegyezve, már csaknem megalakulnak tekinthető. Az alapszabályok tervezete ismertetés végett számos példányban kinyomatott, előleges tájékozással ki is osztatott.

— A nők keresetforrásának egy új nemét fedezte föl — hol ha Amerikában nem — egy chicagói szép és ifju hölgy. Ki is a hirlapok útján hirdetteti, hogy „oly ifju uri egyéneket, kik a szép nemmel való társalgásban járatlanok vagy tartózkodó félénkék, oktatásban kész részesíteni; ugy az etiquette s a nőkkel való társalgás modora s módja szabályainak elsajátítására. Szerelmesek vagy ilyenekké lenni akarók részére adott jó tanácsokért külön jutalomdíj jár.“ — Mondják, hogy e különös professort sokan veszik — igénybe.

Villanykák.

— Egy kis lány a gyónásra készült, s miután ujjvendég volt az ur asztalánál, fött a szegény feje: mit gyónják ő meg annak a papnak? E fölötti aggodalmát nem késett a mamával is tudatni. — Gyónd meg büneidet kedvesem: megtartottad-e a bójtöket, imád-

koztál e annyiszor a hányszor ettél sat? Az ártatlan lélek erre azt mondja: „azt is meggyónjam, hogy a szekér után szaladtam?“ —

— Egyik vasárnap zsufolva volt N. városának temploma, miután leendő lelkipásztoruk akarát tartani beköszöntő beszédét. — Egy fiatal uracs a praedikáció közben mély gondolkodásba merülve kilép a chorból, s beteszi maga után az ajtót. A szerencsétlen azt gondolá, hogy a templom ajtaja zárult be háta mögött, minden rossz szándék nélkül fejébe csapja tollas kalapját, a praedikációt buzgón hallgató nép észrevevén, el kezd susogni, mely hangos nevetésbe tör ki, mire a tisztelendő atya, — azt gondolván ő mondott valami nevetni valót, — oly zavarbá jött, hogy alig tudott egy pár szót hebegni, s ily buzditással fejezé be oratióját: „Igy kell elkészülni a ki a kivánt czélt elérni ohajtja.“ — Valljon czélt ért-e, nem tudom. —

Különbség. Egy bizonyos társaságban két testvér is jelen volt, kiknek egyike igen barna, a másika nagyon szőke volt.

— Mit okozhatja önök között e roppant különbséget? kérdé a szökétől egy idegen uracs. —

Csak az, — válaszol a kérdett, — hogy én nappal testvérem pedig éjjel született.

Egy kis magyarázat. Egy falusi tanító azon helyet magyarázta tanítványainak a szt. írásból: „Ha megütik jobb arcodat, tartsd oda a másikat is.“ — Az előadás jelen volt a helybeli kis bíró is. S előadás után kérdi a tanítótól, valjon megmarad-e tanítása mellett?

Mindenesetre, felelt ez.

Erre a kis bíró jól teremtette a tanítót, mire ez balorezáját is oda tartotta.

Hanem az is benne van ám a bibliában, — szólott most a tanító — „hogy a mily mértékkel ti mérték, olyannal mérnek nektek is vissza“ — erre elkezdék egymást ütlegelni.

A szomszédban lakott lelkész ur hallván a nagy lármát, elküldé cselédjét, hogy megtekintené mi baj van ott a szomszédban.

A szolgáló midőn hazatérel, kérdi tőle a lelkész? No Klári mi dolog történt oda át?

Semmi nagy baj sincs tisztelendő uram, csak a tanító és kisbíró kölcsönösen magyarázzák egymásnak a bibliát.

Satisfactio. Vándor színészek tartottak előadást egy kis mezővárosban.

Bemegy egy kis ifju arszlan is, s a véletlen úgy hozta magával, hogy egy zsidó

leány mellett jutott neki ülőhely. Előadás alatt a leány egyet véletlenül ásitott, mit az arszlán észre véve, oda sugta fülébe: Azt gondoltam nagysád engem akart elnyelni.

Kérem, — válaszolt a zsidó leány — nem szoktam disznó hullal élni.

Betűszám rejtvény

Bizulávy Bábitól.

5, 12, 7, 4. Megye Dunán innen.

4, 12, 11, 7, 14. Megye Dunántul
2, 4, 4, 14, 11, 2. Hazánk költője.

1, 4, 13, 2, 4. A francia rémulalom nagy embere.

11, 14, 1, 14, 13, 1, 12, 13, 2. Tegetthoff ellene Lissánál.

7, 9, 6, 11. A jelenkor híres francia tábornoka.

13, 12, 1, 6, 12. Sokat megénekelik szerelmét.

7, 9, 7, 12. 7. Francia ország legszebb és leglángeszűbb nője Voltair korában.

10, 2, 4, 9, 1, 14. Törökhonbankedvelt női név.

1, 6, 3, 9, 2. Fejedelmével egy napon végzé életét 1867-ben.

1, 9, 13, 2, 1, 12, 7. Minthonarulóltették pártja főnökével agyon.

1, 14, 9, 7, 4, 2, 9, 7, 12, 7. Szépségéről ismeretes nő, szerepelt a francia udvarnál a mult század végén.

1, 14, 3, 7, 2. Némethon jelentékeny folyója.

13, 2, 3, 7, 14. Partjairól két hatalmas farkas szemet néz.

4, 9, 13, 12, 11. Az ausztriai tartományok egyike.

7, 2, 1, 6, 7, 8. Város Beregmegyében Tisza jobb partján.

4, 2, 13, 5, 12, 7, 8, 2. Szegeden található nagy bőségben.

14, 7, 4, 12, 7, 6, 11, 11, 9. A római pápa kedvenc embere.

2, 11, 4, 12, 7, 14. Híres szeszégető városa Német-honnak.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. Magyarhon tekintélyes ős családja.

10, 11, 12, 13, 14. Megfordítva olvasva a dánoknál férfinév.

1—14. Magyar ország egyik lelkes költője.

Beküldési határ-idő: május 20.

Jutalom sorsolás utján: Epigrammák diszkötésű gyémántkiadás.

Megfejtés.

Lapunk márczius havi füzetében közölt számrejtvény értelmé: „Isten áld meg a magyart!“ Helyesen fejtették meg: Ifj. Fesselhofer József, Steiner Lipót, Ifj. Skublic László, Fasciatti Berta, Pálfy-Stelzer Erzse, Rapos Aranka, Szilágyi Hedvig, Illovay József, Örökös Horváth Gyuláné, ifj. Dományi Béla, Rózsási Mari, Szabó Sarolta, Székely Emma. — A kitüzött jutalmat sorsolás utján Szabó Sarolta urhölgy nyerte el Nagy-Enyeden, kinek az postailag üdvözetünk kíséretében meg is küldetett. —

Galambposta.

— Sz. A féléves előfizetést bejegyeztem. A czáfolatoktól hogy ment légy, nem biztosíthat soha senki. Különben bátor harczosé szokott a győzelem babéra lenni.

— N. A. Az ígért arczképet várom.

— Sümegre. A felcserélést utólagos jóváhagyás reményében tettem.

— R. J. Pest. A közelebbi ülés eredményét érdeklél várom.

— H. Kék ur el is feledte már, jó lesz a dolgot felmelegíteni, én a napokban küldöttem 18 db. könyvet.

— P. J. Örülünk, hogy örömet szerezhetünk, sok ily lelkesült barátnéját Klárinknak! A folytatást kedvesen vesszük. Szívélyes üdvözet!

— S . . . r. Becses ígéreteré számolok.

— A „borúra—derü“ folytatását kérem. Igen érdekesnek látszik.

— P. Gelse. Nem lehet! A mottót nem szabad tévesztenünk, legalább kész akarva — nem!